

Rok 1968
Rozhovor s mojou starou mamou Máriou Bišťanovou
Eliška Bišťanová, 1. B

•Koľko si mala rokov v šesťdesiatom ôsmom?

Mala som desať rokov.

•Kde si sa práve nachádzala?

V Ružomberku, u nás doma.

•Ako si sa dozvedela, čo sa deje?

Dozvedela som sa to hlavne od rodičov a z televízie. Na začiatku totiž hlásatelia v televízii hovorili pravdu. Až neskôr sa teda všetko zahladilo, že ruské vojská nás prišli zachrániť.

•Čo si si najviac želala v '68?

Najviac som si želala slobodu a aby sme neboli stále v strachu.

•Čo si z toho pamätáš a čo si cítila?

Pamätám si, že keď chodili tanky pred naším domom, celý sa triasol. Takisto si pamätám, že ľudia boli beznádejní, pretože keď bol zvolený Dubček za prvého tajomníka KSČ, mali sme slabú nádej na väčšiu slobodu, ale to sa nestalo... Cítila som teda najmä strach, čo bude ďalej.

•Ako to vnímali tvoji rodičia a ako ti to vysvetľovali?

Rodičia mi vždy vysvetľovali pravdu. Jednoducho povedali, že Rusi nás okupujú. Samozrejme, hovorili sme o tom takto iba doma.

•Ako si celkovo spomínaš na komunizmus?

Bol to veľmi neľudský systém. Boli sme neslobodní, všade okolo nás boli klamlivé správy, zmanipulované voľby, zatvorené hranice, Pacem in Terris (kňazi schvaľujúci komunizmus, ale väčšina kňazov, ktorých sme my poznali, boli statoční), nesloboda vierovyznania, nedostupné potraviny, zmanipulované školstvo.

•Opisuješ aj zmanipulované školstvo. Ako si to prežívala?

V školách boli rôzne organizácie pre mladých, ako napríklad iskričky, pionieri. V tých sa deti a mládež učili láske k socializmu.

Takisto ja tým, že som veriaca, som chodila na náboženstvo sedem rokov. Potom mi to veľmi ovplyvnilo výber strednej školy, lebo som aj chcela ísť na humanitné zameranie a nakoniec som skončila na stavebnej.

•Ako vám '68 vysvetľovali v škole?

V škole nám taktiež vraveli, že ruské vojská nás prišli zachrániť.

Našli sa síce aj takí učitelia, tých sme mali ako žiaci najradšej, ktorí nás učili národné piesne.

To boli hrdinovia komunizmu.

•Prečo je podľa teba dôležité, aby sa ľudia nepozerali na totalitu skrz spomienkový optimizmus?

Aby neprehliadali všetky veci uvedené vyššie. Aby nad tým kriticky rozmýšľali.

•Ako ťa '68 ovplyvnil? Pozeráš sa na niektoré veci odvtedy inak?

Určite áno, najmä váženie si slobody. Sloboda znamená aj zodpovednosť a umenie sa správne rozhodovať.

Aj preto som rada, že sme teraz v NATO a EÚ, lebo máme za sebou niekoho, kto nám môže pomôcť, keby sa niečo takéto stalo.

•Vnímala si nejakú pozitívnu zmenu v '68? (Ľudia si viac pomáhali...)

Tí ľudia, ktorí boli na druhej strane komunizmu, boli zomknutejší. Ja som veriaca, takže najmä z týchto kruhov. Spolu sme sa stretávali a modlili.

V ťažkých časoch je veľmi dôležité vytvoriť si vlastnú bublinu. Robiť to, čo človeka napína a baví a zároveň byť vďačný.

•Ovplyvnil ťa rok '68 pri vnímaní nežnej revolúcie v '89?

Jednoznačne áno, ako dieťa som komunizmus vnímala ťažko, a to som nechcela pre moje vlastné deti. Počas nežnej revolúcie sme stáli v Bratislave na námestiach aj s našimi malými deťmi s motiváciou pre lepšiu budúcnosť.

•Ako vnímaš, že sa zmenili dnešné deti a mládež v porovnaní s tebou a ostatnými deťmi v '68?

Dnešnú mládež vnímam veľmi pozitívne, len mi je vždy smutno, keď vidím, že mladí, šikovní ľudia zo Slovenska odchádzajú a nevracajú sa.

Hlavný rozdiel v porovnaní s nami je, že ste vnútri slobodnejší, my sme žili v dvojtvárnom svete.